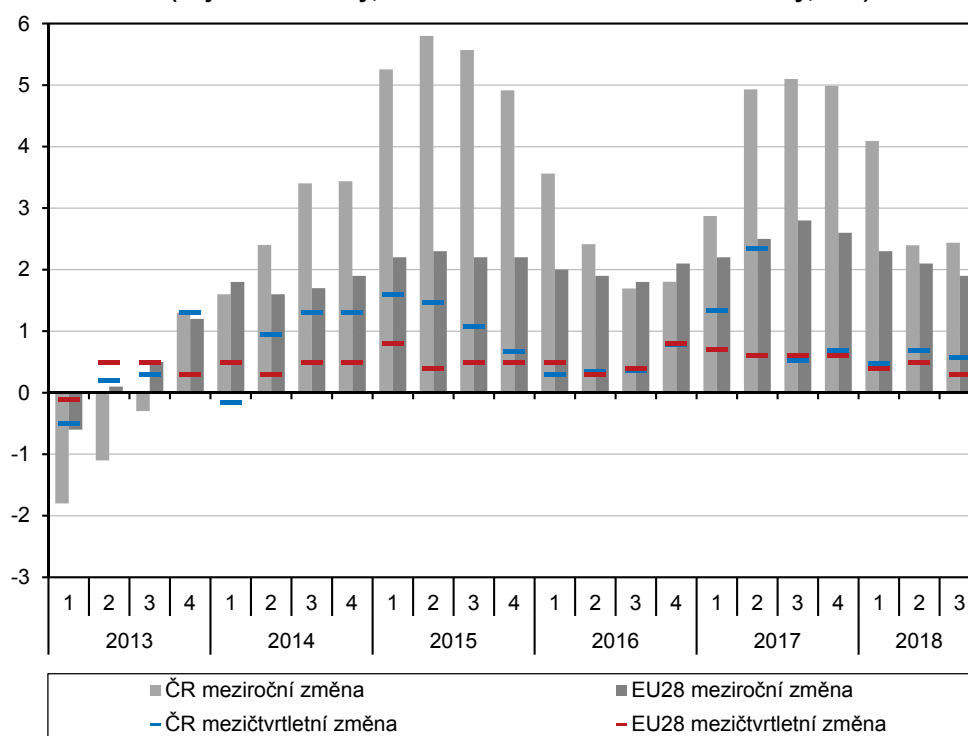

2. Souhrnná výkonnost

Domácí poptávka byla nadále klíčová pro pokračující hospodářský růst.

Ve 3. čtvrtletí 2018 přetrvalo oslabení meziročního růstu hrubého domácího produktu (HDP) české ekonomiky. Ten vzrostl oproti stejnému období minulého roku o 2,4 %¹, tedy stejně jako v předchozím kvartálu. Dominantně k růstu přispívala domácí poptávka. Růst nadále z většiny podporovaly výdaje na konečnou spotřebu. Výrazně se zvyšovala i investiční aktivita. Oslabil však příspěvek bilance zahraničního obchodu, zčásti i kvůli tomu, že domácí poptávku pokrýval ve zvýšené míře dovoz. Mezičtvrtletní přírůstek HDP ve 3. kvartálu dosáhl 0,6 %. V blízkosti této úrovně se mezikvartální růst udržuje již pět čtvrtletí. Pozorované zpomalení meziročního růstu tak lze vysvětlit zejména vysokou srovnávací základnou minulého roku. Hrubá přidaná hodnota (HPH) se meziročně zvýšila o 2,4 %. Výrazně k tomu přispíval příznivý vývoj ve stavebnictví i domácí poptávkou stimulovaných službách. Mezičtvrtletně se HPH zvýšila o 0,6 %.

Graf č. 1 HDP (objemové indexy, očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, v %)

Zdroj: ČSÚ, Eurostat

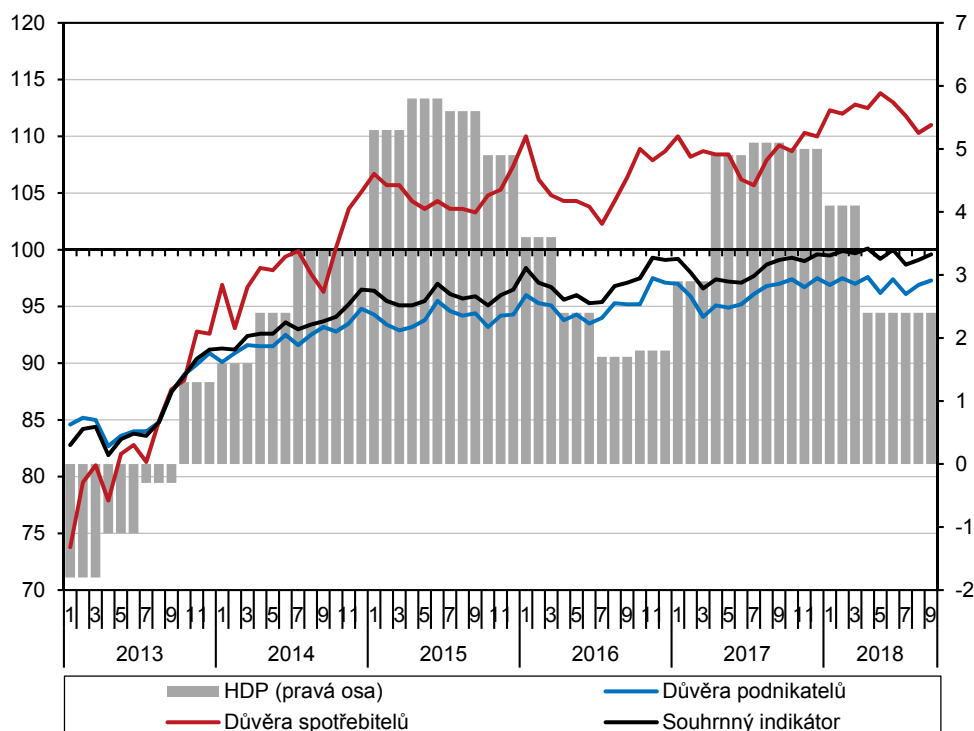
Ke zpomalení růstu došlo i v EU.

Meziroční tempo růstu HDP v Evropské unii od počátku roku zpomaluje, což má vliv i na výkon české ekonomiky, která je významně závislá na zahraničním obchodu. Hrubý domácí produkt v EU ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostl o 1,9 %². Mezičtvrtletní přírůstek rovněž zmírnil (na 0,3 %). Na rozdíl od předchozích čtvrtletí HDP několika zemí mezičtvrtletně poklesl, což naznačuje, že vrchol růstu již byl překonán. Celkové tempo výrazně ovlivnilo zpomalení meziročního růstu v Německu (1,2 %), kde rovněž došlo k mezičtvrtletnímu poklesu o 0,2 %. Nejrychleji³ rostl HDP na Maltě (7,9 %), v Polsku (5,7 %) a v Lotyšsku (5,3 %). Nejnižší a zpomalující meziroční dynamiku měl HDP v Itálii (0,7 %), dále v již zmíněném Německu a ve Francii (1,4 %).

¹ Vývoj HDP, hrubé přidané hodnoty a jejich složek je vyjádřen prostřednictvím objemových indexů (tj. očištěn o vliv cen) a po očištění o sezónní a kalendářní vlivy. Údaje byly zveřejněny 30. 11. 2018 a zveřejňované údaje budou publikovány 11. 1. 2019.

² Nedostupná data za Bulharsko, Irsko a Lucembursko. Data za Slovensko nejsou očištěna o kalendářní vlivy.

³ Vzhledem k vývoji v 1. pololetí (10,2 %, 9,1 %) se dá předpokládat, že po zveřejnění příslušných údajů dosáhne nejvyššího meziročního nárůstu ve 3. čtvrtletí HDP v Irsku.

Graf č. 2 HDP (objemové indexy, očištěno o sezónní a kalendářní vlivy, meziročně v %, pravá osa) a indikátory důvěry (2005 = 100, levá osa)

Zdroj: ČSÚ

Domácnosti nadále zvyšovaly své výdaje na spotřebu. Jejich dynamiku však překonala spotřeba vládního sektoru.

Výdaje na konečnou spotřebu ve 3. čtvrtletí meziročně vzrostly o 3,8 %. Domácnosti si udržely poměrně silné tempo růstu výdajů (3,1 %) a k celkovému růstu HDP přispěly 1,0 p. b.⁴ Meziroční dynamiku výrazně ovlivnily i výdaje vládního sektoru, které se zvýšily o 5,3 % (nejvíce od 1. čtvrtletí 2003). Příspěvek k růstu dosáhl rovněž 1,0 p. b. Zejména díky skokovému nárůstu vládních spotřebních výdajů (2,3 %) se celková spotřeba mezičtvrtletně navýšila o 1,2 %. I domácnosti výdaje mezikvartálně posílily (0,8 %). Dynamika spotřeby domácností měla ve velké míře formu statků dlouhodobé spotřeby (meziroční nárůst o 6,2 %⁵). Přes zpomalení se udržel poměrně silný růst u spotřeby zboží střednědobé trvanlivosti. Spotřeba netrvanlivých statků vzrostla o 2,2 % a mírně oslabila i dynamika spotřeby služeb (2,8 %).

Mírné zpomalení meziročního růstu výdajů na mzdy a platy se dalo přičíst i nižšímu nárůstu celkové zaměstnanosti.

Výrazný růst spotřeby domácností byl podpořen pokračujícím zvyšováním jejich výdělků. Celkový objem vyplacených mezd a platů ve 3. čtvrtletí vzrostl o 9,3 %, což je mírně nižší tempo než v 1. pololetí, kdy dynamika překročila 10 %. Výrazněji však zpomalil meziroční růst celkové zaměstnanosti (v osobách), když dosáhl 1,2 %⁶. Přitom celkový počet odpracovaných hodin ve 3. kvartálu rostl silněji než dříve (2,3 %). Vzhledem k výraznějšímu růstu cenové hladiny byl reálný nárůst kupní síly rovněž nižší než v 1. pololetí (6,3 %⁷). Ve zpracovatelském průmyslu, kde je zaměstnáno nejvíce osob, došlo k mírnému zpomalení růstu vyplacených mezd (z 9,0 % na 7,7 %). Vliv mělo i snížení tempa růstu zaměstnanosti na 1,5 % (jedním z důvodů je přitom nedostatek pracovní síly). Podobně zpomalilo meziroční tempo ve skupině obchod, doprava, ubytování a pohostinství. Ve 3. čtvrtletí zde objem vyplacených mezd meziročně vzrostl o 8,4 % (celková zaměstnanost o 1,5 %). Uvedené obory patří k těm

⁴ Příspěvky ke změně HDP po vyloučení dovozu pro konečné užití.

⁵ Údaje o spotřebě domácností podle trvanlivosti statků nejsou sezónně očištěny.

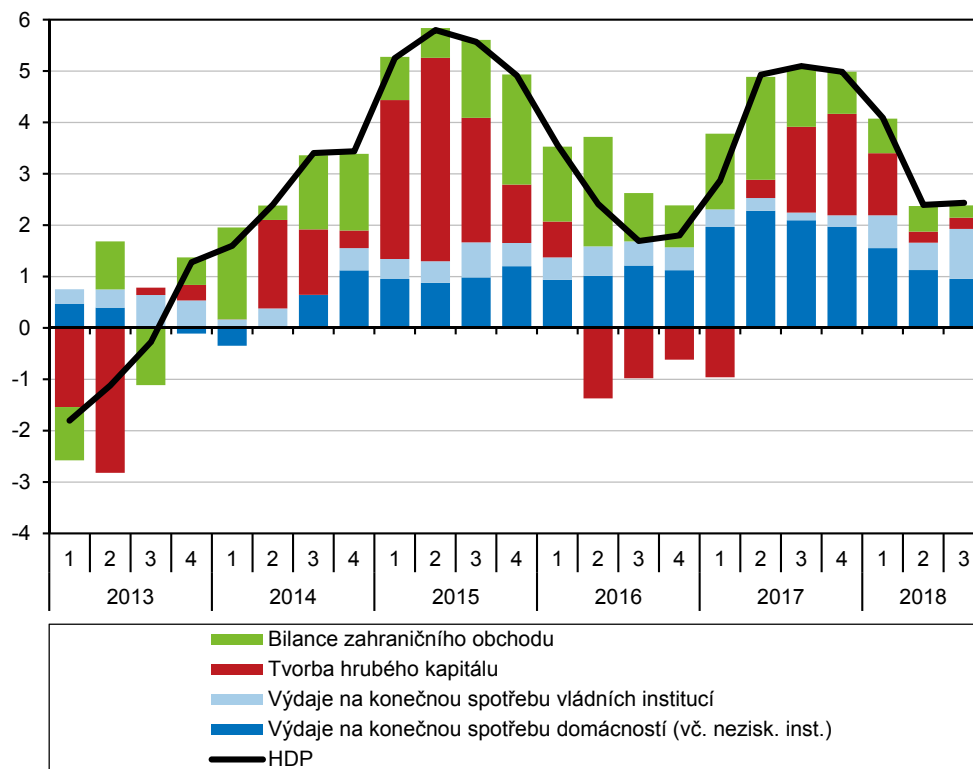
⁶ Zaměstnanost v pojetí národních účtů, údaj o osobách i odpracovaných hodinách je sezónně očištěn.

⁷ Do reálného vyjádření převedeno s využitím deflátoru výdajů na konečnou spotřebu domácností.

s nejnižší úrovní mezd a v poslední době se zde mimo jiné projevilo navýšení minimální mzdy. Mezi odvětvími služeb vévodila mzdovému růstu odvětví s dominancí veřejného sektoru⁸, kde růst objemu vyplacených prostředků o 12,9 % podpořilo i zvýšení zaměstnanosti o 2,2 %. Silně rostl objem vyplacených mzdových prostředků v odvětví informační a komunikační činnosti (10,8 %, doprovázeno nárůstem zaměstnanosti o 4,7 %). Situace na trhu nemovitostí se projevila i výrazným nárůstem objemu vyplacených mezd (13,9 % při současném poklesu zaměstnanosti o 1,1 %). Pozitivní vývoj ve stavebnictví vedl i ke zrychlení růstu mezd (vyplacené prostředky se zvýšily o 7,2 %, zaměstnanost klesla o 0,8 %).

Graf č. 3 Příspěvky výdajových složek k reálné změně HDP* (objemové indexy, meziroční růst, příspěvky v p. b., HDP v %)

Zdroj: ČSÚ
*po vyloučení dovozu pro konečné užití

Investiční aktivita výrazně přispívala k růstu HDP.

Tvorba hrubého kapitálu meziročně vzrostla o 3,3 %. Výdaje na tvorbu hrubého fixního kapitálu, které reprezentují investiční aktivitu v ekonomice, přitom rostly o 9,3 %. Ve směru meziročního poklesu však působila změna zásob, na které se velmi výrazně podepisovala vysoká srovnávací základna minulého roku⁹ (podobně jako ve 2. čtvrtletí). Z vývoje investiční aktivity podle věcného členění¹⁰ nepřímo vyplývá posílení vládních investičních výdajů (které potvrzuje vývoj výdajů státního rozpočtu). Zrychlila meziroční dynamika investic do ostatních budov a staveb (na 14,4 %). Silný růst si udržely investice do dopravních prostředků a zařízení (11,6 %). Výrazně narostly investice do produktů duševního vlastnictví (9,4 %). Na 6,7 % oslabil přírůstek kapitálových výdajů na ICT a ostatní stroje a zařízení. Po vysokých tempech první poloviny roku oslabil i růst výdajů na obydlí (na 6,4 %).

⁸ Veřejná správa a obrana, vzdělávání, zdravotní a sociální péče.

⁹ Po celý loňský rok zásoby výrazně meziročně rostly. Ve 3. čtvrtletí roku 2017 dosáhla položka změny zásob více než +14 mld. korun, zatímco letos ve stejném období zásoby mírně poklesly.

¹⁰ Data o věcném členění tvorby hrubého fixního kapitálu nejsou sezónně očištěna.

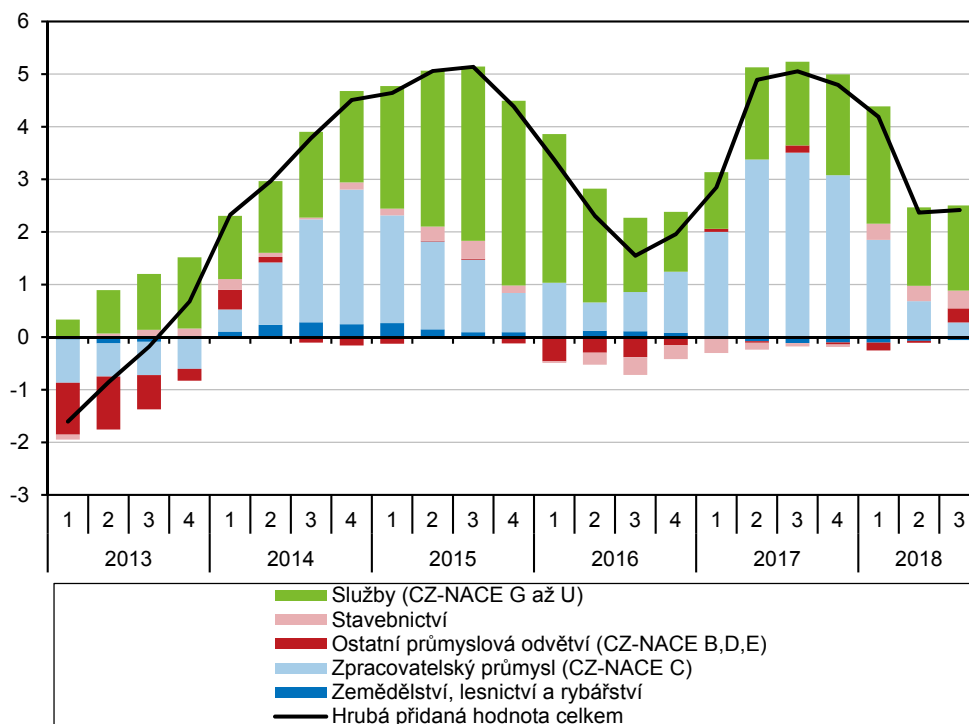
Růst domácí poptávky uspokojoval dovoz. Přebytek bilance zahraničního obchodu tak meziročně klesal.

Pohled na příspěvky k růstu HDP po vyloučení a před vyloučením dovozu pro konečné užití odhaluje, že současný nárůst spotřeby domácností i investiční aktivity je z velké části živěn dovozem. Odečtení dovozu pro konečné užití tak zredukovalo příspěvek spotřeby domácností z 1,5 p. b. na 1,0 p. b. U výdajů na tvorbu hrubého fixního kapitálu je redukce ještě výraznější (z 2,3 p. b. na 1,7 p. b.). Bilance zahraničního obchodu tak ve 3. čtvrtletí dosáhla 70,7 mld. korun¹¹ a meziročně se snížila o 22,5 mld., zejména kvůli rychle rostoucímu dovozu. Přebytek bilance obchodu se zbožím klesl výrazněji (o 13,5 mld. korun) než přebytek u služeb (9,0 mld.).

Ve 3. čtvrtletí došlo k výrazné redukci příspěvku zpracovatelského průmyslu k růstu HPH.

Meziroční růst hrubé přidané hodnoty byl z více než poloviny podpořen odvětvími služeb (1,6 p. b.). Skupina obchod, doprava, ubytování a pohostinství k tomu přidala 0,6 p. b. Na druhé straně zde došlo ke zpomalení meziroční dynamiky na 3,3 % a k mezičtvrtletní stagnaci. Shodně 0,3 p. b. pak přispěly informační a komunikační činnosti (růst HPH o 5,7 %) a odvětví s dominancí veřejného sektoru (+2,0 %). Vzhledem ke zpomalení růstu ve zpracovatelském průmyslu na 1,0 % se jeho příspěvek snížil na 0,3 p. b., což je nejméně za poslední pětileté období hospodářského růstu. Na meziroční dynamice zpracovatelského průmyslu se projevovala vysoká srovnávací základna loňského roku, výrazně však zpomalil i mezičtvrtletní růst (0,3 % ve 3. čtvrtletí). Naopak dařilo se stavebnictví, jehož HPH ve 3. čtvrtletí vzrostla o 6,3 % a k celkovému růstu toto odvětví přidalo 0,3 p. b. Kladně k růstu HPH přispěla i ostatní průmyslová odvětví (0,2 p. b.), která v posledních letech spíše stagnovala.

Graf č. 4 Příspěvky odvětví k reálné změně HPH (objemové indexy, meziroční příspěvky v p. b., HPH v %)

Zdroj: ČSÚ

¹¹ Podle metodiky čtvrtletních národních účtů (vývoz a dovoz v ocenění FOB/FOB).

